

MUZEJNÍ

SPOLEK
V UHERSKÉM HRADIŠTI
občanské sdružení

SPOLKOVÝ ZPRAVODAJ

číslo 17., duben 2021

Vážení přátelé, členky a členové Muzejního spolku v Uherském Hradišti,

17. číslo našeho zpravodaje vychází v době plné neurčitostí. Nostalgicky vzpomínáme na těch několik týdnů v loňském roce, kdy jsme se mohli setkávat a uskutečnit část plánovaného programu. To, co se nestihlo, zařadíme samozřejmě do plánu na příští období – i když nevíme, kdy začne a jak bude dlouhé. Již se ale snad trochu vyjasňuje a blížíme se uvolnění restrikcí.

Nepochybuji o tom, že všem nám chybí setkávání v rodinách, s přáteli, koncerty, výstavy, divadlo i posezení v hospodě, restauraci či kavárně. A určitě, v neposlední řadě, se také těšíme na obnovu činnosti našeho spolku.

Věřím, že jste přestáli dobu coronavirovou bez úhony, vystáli si fronty na vakcinaci a těšíte se na brzké spolkové setkání.

S přáním pevného zdraví se těším na shledanou!

Ladislav Šupka

Duben 2021

Valná hromada spolku 20. února 2020

Valná hromada se konala v Přednáškovém centru Slováckého muzea za účasti 70 členů. Úvodem byl schválen program:

1. Zahájení
2. Volba mandátové a návrhové komise
3. Zpráva o činnosti předsednictva a plnění programu činnosti v roce 2019
4. Zpráva o hospodaření spolku za rok 2019
5. Zpráva revizní komise
6. Zpráva o stavu členské základny v roce 2019
7. Převod dispozičních práv k digitalizovaným filmům SAF
8. Přestávka na občerstvení
9. Návrh programu činnosti na rok 2020
10. Diskuse
11. Závěr

Do mandátové a návrhové komise byli navrženi a poté jednomyslně zvoleni:

RNDr. Zdeněk Habrovanský,

Ing. Jaroslav Hrabec,

Mgr. Radomír Válek.

Mandátová komise potvrdila počet přítomných 70 členů a prohlásila valnou hromadu za usnášení-schopnou.

V úvodu třetího bodu programu vyzval předseda k pietní vzpomínce na členy spolku, kteří zemřeli v roce 2019.

Byli to: Ing. Jiří Deml, zakládající člen našeho spolku a dlouholetý aktivní člen předsednictva, ředitel Slováckého muzea a poté starosta Kunovic, Mgr. Božena Sedláčková, MUDr. Radek Hon, PhMr. Eva Šigutová.

Pak již následovala zpráva o činnost předsednictva a o spolkové činnosti předchozího roku. Tu zde uvádíme tak, jak byla přednesena:

Předsednictvo se během roku sešlo třikrát, pro operativní řešení dílčích problémů se průběžně využívala elektronická pošta. Především se jednalo o organizaci programových záležitostí a jejich realizaci. S tím souviselo schvalování honorářů pro přednášející, průvodce a další spolupracovníky. Jedním z bodů bylo též formální dořešení daru schváleného pro Hradišťánek na pořízení pamětní desky J. V. Staňka. Dále se jednalo o převodu práv k digitalizovaným filmům SAFu.

Už týden po valné hromadě se 21. února konala první plánovaná přednáška. O vývoji vojenského opevnění v letech 1935–1938 přednášel p. Zdeněk Hubáček. S obsáhlou znalostí souvislostí pojednal o aspektech možnosti obrany Československé republiky, jež byla svým tvarem, tehdy ještě s Podkarpatskou Rusí, lehce zranitelná. Zejména když předválečný politický vývoj dospěl k tomu, že v září 1938 byla republika obklopena, s výjimkou krátké hranice s Rumunskem, jen nepřátelskými státy. Dále probral postup plánování a realizace pevnostních linií a typy pevnostních objektů a dění kolem mobilizace v září 1938 v uherskohradištské oblasti.

14. března následovala další přednáška s válečnou tematikou. Bc. Petr Žižka seznámil účastníky s osudy tří příslušníků Československého letectva ve Velké Británii za druhé světové války. Ty spojovala nejen služba u pozemního personálu 311. perutě Královského letectva, ale také společný původ z Uherskohradištska. Jednalo se o zbrojíře Antonína Kováře z Topolné, mechanika-drakaře Josefa Saláta ze Slavkova, později žijícího v Traplicích a elektrikáře Františka Stolaříka z Bzové. Přednášející probral postupně vojenskou kariéru a poválečné osudy všech třech. Všichni obdrželi vysoká vyznamenání a byli povýšeni do hodnosti majora, byť dva in memoriam. V téměř zaplněném přednáškovém sálu se sešli nejen zájemci o vojenskou historii, ale také někteří rodinní příslušníci.

Po třech týdnech přijela z brněnského zemského muzea PhDr. Helena Beránková s obsáhlou přednáškou o Josefu Klvaňovi. Přednáška nemohla nebýt obsáhlá, protože oprávněně je označován jako národopisný badatel, sběratel lidového umění, fotograf, mineralog, geolog, pedagog. Paní doktorka podrobně probrala životní cestu J. Klvani z rodného Lipníka přes olomoucké gymnasium do Prahy na Karlo-Ferdinandovu universitu ke studiu přírodních věd. Zmínila se o jeho bohatém společenském životě v Praze i o jeho vědeckých úspěších. O jeho návratu na Moravu se zasloužil prof. František Bartoš, sběratel lidových písní. Klvaňa pak učil nejprve na kroměřížském gymnasiu a v letech 1884 až 98 na nově založeném českém gymnasiu v Uherském Hradišti. Jeho celoživotní zájem o kulturu odívání pochopitelně vyústil na Slovácko v trvalý zájem o lidový kroj. Od roku 1889 začal systematicky fotografovat kroje v tehdy ještě původním, městem neovlivněném prostředí. Vedle etnografické a pedagogické činnosti se stále věnoval i mineralogii a geologii. Po skončení přednášky padlo v diskusi několik otázek, mj. i ta, proč se po J. Klvaňovi nejmenuje v Uh. Hradišti některá ulice.

V polovině května jsme vyrazili na první zájezd – do nedaleké Skalice, partnerského to města Uherského Hradiště. Celý den nás tam provázela paní Ľubica Rozborilová, ředitelka městské knihovny. Jako fundovaná průvodkyně nás dokázala v krátkém čase protáhnout celým městem se starobylou historií a velkým množstvím památek. Přes krásný barokní kostel sv. Františka Xaverského, který dnes slouží pro slavnostní příležitosti města, když si předtím prodělal období vojenského magacínu a zemědělského skladiště, do Jurkovičova Spolkového, dnes Kulturního domu z roku 1905 s výzdobou Joži Uprky a Antoše Frolky. Následoval luteránský kostel se zvonící z r. 1938 podle Dušana Jurkoviče. Hned za rohem jsme si prohlédli Škarniclovskou knihtiskárnu, velmi zajímavé tiskařské muzeum, pojmenované po rodině (původně olomoucké), která po čtyři generace povznášela národní kulturu Horních Uher. Pro skupinové foto jsme vystoupali k rotundě sv. Jiří, která byla součástí městského opevnění. Na protější Kalvárii jsme přes hluboký zářez silnice – dřívější vodní příkop – jen nahlédli a sešli dolů k Ledovni, což je soustava prostor vykutáných ve svahu

Kalvárie. S nasekaným ledem sloužila k uskladnění zkáze podléhajících produktů. Po obědě v restauraci u Zimního stadionu jsme prošli další část města k farnímu kostelu sv. Michala Archanděla, v jehož blízkosti je zajímavá osmiboká kaple sv. Anny, původně pozdně gotický kámer. Kostel byl bohužel zavřený, a tak neunavená část výpravy vystoupila aspoň na vyhlídku kostelní věže (prý nic moc). Přepřehavé počasí nás odradilo od plánované návštěvy kostela sv. Margity Antiochijské v Kopčanech, která vyžaduje více než kilometr chůze po polní cestě. Takže poslední zastávka byla v klášterní trdelníkové cukrárně U františkánů.

V neděli 23. června se náš spolek vydal na další poznávací zájezd, jehož cílem bylo Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm a známé výletní místo Pustevny. Zde na nás čekal emeritní ředitel rožnovského muzea, PhDr. Jiří Langer, CSc., který se i přes svůj věk (nar. 1936) uvolil dělat nám průvodce. Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm je největším muzeem svého druhu v České republice. Je tematicky rozčleněno na tři areály: Mlýnskou dolinu, Dřevěné městečko a Valašskou dědinu, v nichž v přirozené krajině stojí originální roubené stavby přenesené z terénu i kopie a rekonstrukce historických budov.

Pan doktor Langer nás provedl Mlýnskou dolinou, která je unikátním souborem živých staveb a zařízení, jež jsou v provozu díky síle horské vody, ale i lidských rukou. Měli jsme možnost spatřit v pohybu vodní mlýn, pilu a valchu. V hamru jsme přihlíželi práci kováře, navštívili jsme vozovnu z Ostravice, ve které jsou instalovány staré dopravní prostředky a zemědělská technika z konce 19. a první poloviny 20. století. Díky uherskohradišťskému informačnímu centru jsme měli k dispozici audiosystém, což jsme ocenili zejména v hlučných provozech. Po skončení komentované prohlídky jsme ještě individuálně mohli prohlédnout zbylé části skanzenu. Poté co se všichni náležitě občerstvili a nakoupili nejrůznější dárečky, vydali jsme se autobusem na Pustevny. Kupodivu zde nebylo příliš mnoho lidí, ale vzhledem k pokročilé době jsme si jen zvenčí prohlédli známé Jurkovičovy stavby.

Poslední srpnovou neděli směřoval plně obsazený autobus opět na sever, tentokrát na Hanou. Prvním cílem bylo olomoucké Klášterní Hradisko. Průvodcem nám zde byl PhDr. Leoš Mlčák, kunsthistorik Muzea umění v Olomouci, který se podrobně zabýval právě tématem Hradiska. Rozlehlý barokní komplex premonstrátské kanonie na mírném skalnatém návrší nad řekou Moravou každého, kdo sem přijde poprvé, překvapí svou výstavností a monumentalitou. Klášter přistavený ke kostelíku sv. Štěpána od r. 1078 prošel mnoha peripetii. Původně břevnovských benediktinů byl r. 1150 předán premonstrátskému řádu. Během své existence bylo Hradisko několikrát těžce zničeno, v roce 1161 Soběslavovými vojsky, 1241 při vpádu Tatarů na Moravu, za husitských válek dvakrát vypálen a rozbořen. Obnově přispěl Jiří z Poděbrad. V roce 1642 obsadila Olomouc švédská vojska generála Torstensonova a klášter Hradisko padl za obět jejich řádění. Z klášterní knihovny byly nejcennější knihy odvezeny jako válečná kořist do Švédska. Obnova započala v roce 1653 a trvala do r. 1738. Již v roce 1784 byl však klášter Josefem II. zrušen a v r. 1790 věnován armádě, která zde vládne dodnes. Roku 1802 se sem z města přestěhovala vojenská nemocnice. Prohlídka areálu Klášterního Hradiska byla díky našemu průvodci velmi zajímavá a odborně fundovaná.

Druhý cílem zájezdu byl hrad Šternberk. Výstup na hrad byl po obědě náročný. Nejprve příkrý kopec, pak nekonečné schodiště, ale hrad krásný. Původně byl hrad Šternberk

zbudován jako obranné středověké sídlo v polovině 13. století Zdeslavem z Chlumce a ze Šternberka, který se roku 1253 zasloužil o odvrácení vpádu Kumánů. V průběhu let se zde vystřídalo více majitelů, od přelomu 17. a 18. stol. pak Lichtejnštejnové, v jejichž majetku zůstal do r. 1945. Hrad se stal luxusním sídlem s historickým mobiliářem, obrazy, nábytkem, plastikami a gobelíny a moderními vymoženostmi – horkovzdušným topením, osobním výtahem. Poněkud ukonání přívalem horkého slunce, leč spokojeni, jsme vyrazili k domovu.

O tři týdny později byl cílem dalšího zájezdu Archeopark Pavlov a město Mikulov. Stavba Archeoparku vystupuje na povrch několika hranatými betonovými bloky, jež mají být architektonickým připodobněním skalám na svazích Pálavy. Beze sporu je to jedinečná stavba, oceněná ostatně v roce 2017 hlavní cenou České komory architektů. Výstavní prostor je prakticky celý skryt v terénní vlně. Expozice představuje osídlení našeho regionu v době před 25–30 tisíci lety, zajímavou a bohatou materiální kulturu lovců-sběračů, včetně četných příkladů vyspělého umění, rituálů a pohřebního ritu. Díky moderním audiovizuálním technologiím i klasickým výstavním prvkům nabízí jedinečnou možnost putovat do pravěku všem generacím návštěvníků. Měli jsme štěstí, že v den naší návštěvy probíhal workshop pravěkých technologií pod názvem Od kopřivy po suchopýr. Seznámili jsme se s ukázkami archaického zpracování přírodních materiálů – kopřivy, suchopýru, lýka lípy a vrby nebo využití choroše.

V Mikulově byla naše první zastávka v Ditrichštejnské hrobce. Stavba je upravené torzo původních staveb loretánské kaple a vyhořelého kostela sv. Anny, který původně tuto kapli skrýval. Vyhořelý kostel chátral až do roku 1845, kdy kníže František Josef z Ditrichštejna rozhodl o jeho přestavbě na rodinnou hrobku. Zřícená klenba nebyla obnovena; prostor hlavní lodi kostela byl upraven jako parkové nádvoří. Do zazděných arkád bočních kaplí kolem lodi byly roku 1852 slavnostně přemístěny rakve Ditrichštejnnů. Jsou tam uloženi celkem 44.

Po obědě ve Slovácké restauraci následovala komentovaná prohlídka židovských památek Mikulova. Mgr. Josef Šuba nás provedl naučnou stezkou židovských památek. Židovská čtvrť v podhradí mikulovského hradu získala v roce 1591 samosprávu s vlastním rychtářem. Mikulovská židovská obec se stala jednou z nejvýznamnějších na Moravě. V polovině 19. století tvořili Židé polovinu obyvatel města. Mikulov byl do roku 1851 sídlem moravských zemských rabínů. Zánik mikulovské židovské komunity přinesla druhá světová válka. Z 472 židovských obyvatel města 327 nepřežilo holocaust. K obnovení obce již nikdy nedošlo. Z kdysi rozsáhlého židovského ghetta s 317 domy se zachovala barokní synagoga, která slouží jako židovské muzeum, 45 památkově chráněných domů, nedávno objevená mikve a velký židovský hřbitov. Hřbitov na členitém svahu Kozího hrádku se po několikerém rozšiřování rozkládá na ploše cca 19 000 m² a nachází se zde asi 4 000 náhrobků. Tam skončila naše prohlídka a po nutném občerstvení následovala cesta domů.

27. září se odhalovala na Slovácké boudě pamětní deska Jaroslav Václava Staňka. Někteří členové se této oslavě zúčastnili.

Další podzimní měsíce byly věnovány přednáškám.

Ve čtvrtek 10. října přijeli do Uherského Hradiště manželé Klára a Pavel Bezděčkovi, zoologové Muzea Vysočiny v Jihlavě, aby představili posluchačům přírodu a krajiny Ománu. Ománský sultanát navštívili ve třech studijních cestách. Ve své přednášce doprovázené množstvím fotografií a také krátkých videoklipů prezentovali variabilitu

krajiny, různé typy pouští, obří útesy, zatopená vádí či ztrácející se potoky. V Ománu žije nečekaně pestrá fauna, jejíž zástupce představili na řadě fotografií, mnohé z nich vyvolaly obdiv. V průběhu přednášky a zejména po jejím skončení se přednášející podělili o své cestovatelské zkušenosti a poskytli zájemcům, kteří by chtěli Omán navštívit, důležité rady.

Přednáška doc. PhDr. Lud'ka Galušky, CSc., která se uskutečnila v Přednáškovém centru Slovákého muzea ve čtvrtek 28. listopadu 2019 byla věnována především 60. výročí zahájení archeologického průzkumu v lokalitě Sady-Špitálky. Vzpomenul první zmínky o nálezech z r. 1849 a 1912. Když se v r. 1958 při hluboké orbě objevily lidské kosti byl proveden krátký průzkum. Od jara 1959 následoval výzkum, prováděný Vilémem Hrubým a Věrou Hochmanovou-Vávrovou. Během prvního roku objevili 217 kostrových hrobů velkomoravských i mladohradištních. V dalších letech následovala řada významných objevů. V další části své přednášky se L. Galuška zabýval základy velkomoravského kostela a představil současné názory na jeho vznik a historický vývoj. Podrobně seznámil s nálezy, objevenými uvnitř i vně kostela. V závěru pak informoval o předběžných výsledcích archeologicko-historického výzkumu, kdy byly zkoumány jak vzorky kosterních pozůstatků lidí pohřbených na Výšině sv. Metoděje, tak vzorky DNA od současníků, žijících v našem regionu. Porovnání výsledků DNA 70 osob pohřbených na výšině sv. Metoděje s 350 vzorky současníků prokázalo vazbu 18 mužů na některého z pohřbených. Četné dotazy doc. Galuška po besedě fundovaně a trpělivě odpovídal.

Předvánoční Vídeň se vloni stala opět cílem posledního zájezdu našeho spolku. Když současně s vánoční výzdobou a tradičními trhy nabídla velkolepé výstavy, nebylo možno váhat. Letos to byla především široce propagovaná výstava Caravaggio Bernini v Kunsthistorisches Museu a výstava Albrechta Dürera v Albertině. Společná výstava Michelangela Merisiho zvaného Caravaggio a Gian Lorenza Berniniho, významných tvůrců počátku 17. století určujících první kroky baroka, byla rozdělena do tematických okruhů, doplněných vždy současníky, či spíše následníky těchto dvou mistrů. To bylo ostatně jediné malé zklamání této výstavy – z 65 vystavených děl bylo jen 21 Caravaggia či Berniniho. V každém případě bylo co obdivovat. Velká výstava k počtům norimberského rodáka Albrechta Dürera zahrnovala přibližně 200 děl starého mistra, který víceméně překonal středověk a razil cestu renesanci. Jádrem výstavy byla zhruba stovka nepříliš často vystavovaných kreseb – Ruce apoštola nebo slavné akvarely Velký kus drnu, Křídlo mandelík a slavný Zajíc. Zápůjčky byly z celé Evropy, takže bylo k vidění Klanění tří králů i Růžencová slavnost (ne ta pražská). Návštěvu milé Vídně korunoval punč pod sochou Marie Terezie.

S uspokojením můžeme konstatovat, že ze schváleného a obsáhlého ročního programu zůstaly nesplněny toliko dva body. Přednášku Karla Podolského jsme přesunuli po dohodě na letošní rok a beseda s Věrou Sosnarovou o jejím pobytu v gulagu byla zrušena ze známých důvodů.

Zbývá mi už jen poděkování. Především naší paní místopředsedkyni PhDr. Blance Rašticové za její nezdolnou organizátorskou aktivitu a dále všem, kdo se jakkoliv podílejí na naší činnosti, ať už jako spoluautoři Zpravodaje, či aspoň účastí na spolkových akcích.

Přeju nám, ať vydržíme a ve zdraví a dobré náladě se nadále budeme scházet.

Zprávu o hospodaření spolku za r. 2019 zpracovanou hospodářkou Jitkou Zpěvákovou přednesla místopředsdkyně dr. Rašticová.

Příjmy muzejního spolku v roce 2019 tvořily:

• nevyčerpané zůstatky na účtu a v hotovosti z roku 2018	135 071,58 Kč
• členské příspěvky z roku 2019	38 500 Kč
• příspěvky za zájezdy	68 644 Kč
• prodej publikací	5 817 Kč
• úroky z účtu	19,28 Kč

PŘÍJMY 2019 CELKEM

248 051,86 Kč

Výdaje byly čerpány k zabezpečení plánovaných akcí muzejního spolku pro rok 2019 v následující výši:

• vyplacené dohody o provedení práce za přednášky včetně odvodu daně z příjmu	17 297 Kč
• dopravné za zájezdy a náklady	60 435 Kč
• občerstvení, poštovné, kancelářský materiál	3 777 Kč
• Dar Hradišťánek	20 000 Kč

VÝDAJE 2019 CELKEM

101 509 Kč

Hospodaření muzejního spolku za rok 2019 skončilo s kladným zůstatkem ve výši

146 542,86 Kč

Tento zůstatek bude převeden pro použití činnosti spolku do roku 2020.

Zprávu o kontrole hospodaření za rok 2019 přednesl předseda revizní komise, JUDr. František Smitík. Konstatoval, že účetnictví je vedeno řádně a přehledně, rovněž stav pokladny je v pořádku. Doporučil výsledek hospodaření 2019 schválit. Výsledek hospodaření byl jednomyslně schválen.

Následovala zpráva o stavu členské základny. Místopředsedkyně spolku PhDr. Blanka Rašticová konstatovala, že ke konci roku 2019 měl spolek 135 členů, 1 člena kolektivního a 1 člena čestného. Během roku ubylo 5 členů – 4 zemřeli a 1 se odhlásil. Předsednictvo schválilo přijetí dvou nových členek, Ing. Dariny Horké a Ing. Olgy Zákrejsové.

V dalším bodě programu se jednalo o převodu dispozičních práv k digitalizovaným filmům SAF. Předseda ve svém vystoupení odůvodnil návrh předsednictva na převod dispozičních práv k souboru digitalizovaných filmů SAFu Slováckému muzeu formou daru.

Prací zesnulého Ing. Jiřího Demla, který vybíral z archivu bývalého Studia amatérského filmu vhodné snímky a zajišťoval jejich digitalizaci, se vytvořil soubor magnetických nosičů. Takto vzniklý majetek spolku je uložen v dokumentačním oddělení SM. Postupně roste zájem o půjčování a promítání. K zápůjčkám je vždy třeba souhlasu majitele a byť se jedná jen o formální úkon, zbytečně to zdržuje zájemce a rozšiřuje administrativu. Proto se předkládá tento návrh valné hromadě s tím, že slovy reditele muzea je přijatelný.

Valná hromada návrh jednomyslně schválila.

Po přestávce na občerstvení jednání pokračovalo návrhem programu činnosti na rok 2020, jenž přednesla místopředsedkyně spolku a vyzvala přítomné, aby se k programu vyjádřili.

V následující diskusi zazněly podněty na doplnění programu: v rámci poznávacího zájezdu na Červený Kameň zvážit návštěvu zámku v Dolní Krupě (okr. Trnava), případně prohlídku města Trnava. A dále: uspořádat přednášku k výročí J. A. Komenského, zjistit zájem o realizaci dvoudenního zájezdu do západních Čech (Plasy, Kladruhy), do zásobníku akcí doplnit poznávací zájezdy na Jesenicko, zámky v povodí Orlice (Doudleby, Častolovice, Kostelec nad Orlicí), zámek Jaroměřice nad Rokytnou. Všemi podněty se bude předsednictvo spolku zabývat a dle možností je doplní do programu činnosti v roce 2020 či v následujících letech.

V diskusi vystoupila paní Štěpánka Tománková a poděkovala jménem spolku Hradišťánek za finanční dar na pořízení pamětní desky J. V. Staňkovi – deska je od září 2019 umístěna na Slovácké budě.

V závěru jednání přeložila návrhová komise návrh usnesení, který byl vzápětí valnou hromadou jednomyslně schválen:

Valná hromada bere na vědomí:

- 1) Zprávu o činnosti předsednictva a plnění programu činnosti v roce 2019
- 2) Zprávu o hospodaření spolku v roce 2019
- 3) Zprávu o stavu členské základny v roce 2019

Valná hromada schvaluje:

- 1) Složení mandátové a návrhové komise:
Ing. Jaroslav Hrabec, Mgr. Radomír Válek, RNDr. Zdeněk Habrovanský
- 2) Zprávu revizní komise za rok 2019
- 3) Darování souboru digitalizovaných filmů SAFu pořízených Muzejním spolkem Slováckému Muzeu v Uherském Hradišti
- 4) Program činnosti na rok 2020

Valná hromada ukládá:

- 1) Předsednictvu doplnit program činnosti podle návrhů z diskuse a průběžně jej aktualizovat

Ing. Ladislav Šupka

Západ USA a Havaj

Tak jak se již stalo dobrým zvykem, uskutečnila se v přednáškovém sále Slováckého muzea dne 5. 3. 2020 plánovaná přednáška MUDr. Zdeňka Horáka na téma Západ USA a Havaj, kterou podnikl se svými přáteli jednak „po vlastní ose“ a jednak prostřednictvím místních průvodců.

Cestovatelé se zaměřili zejména na několik národních parků, návštěvu některých měst západu Spojených států a Havaje. Ale po pořádku: nejdříve navštívili Grand Canyon, který se nachází v severozápadní části Arizony v délce cca 450 km.

Tato oblast byla vyhlášena Národním parkem již v roce 1919 a v roce 1979 byl park zapsán do seznamu světového dědictví UNESCO. Grand Canyon vytvořila řeka Colorado, jeho stěny tvoří vrstvy pískovců a vápenců. Eroze a sesuvy s dalšími přírodními pochody neustále proměňují tvářnost zdejší krajiny a hloubku i šířku kaňonu. Mimo krásných výhledů, které lákají turisty, je v oblasti i velké množství sportovního využití včetně raftingu i pěší turistiky. Dno kaňonu je dostupné pěšky, na hřbetě mul nebo i na výletních lodích. Pěší túry dolů k řece jsou však určeny jen pro zdatné turisty. Trvají jeden i více dní a nejsou vedením parku doporučovány kvůli velkým vzdálenostem, velkému převýšení a možnosti přehřátí organismu, protože v dolní části panují vyšší teploty. V severní části jsou teploty průměrně nižší z důvodů větší nadmořské výšky (2 400 metrů). Během zimních měsíců jsou v celé oblasti běžné vysoké sněhové srážky.

Další oblastí, kterou cestovatelé navštívili, je Údolí smrti, které se nachází ve východní Kalifornii. Je to nejsušší, nejteplejší a nejnižší položené místo Kalifornie, USA a celé Severní Ameriky. Zdejší solná pánev v Badwater Basin leží 86 metrů pod úrovní moře. V červnu 1913 zde byla naměřena nejvyšší teplota na světě 56,7 °C ve stínu. Průměrné roční srážky jsou 50 mm.

Údolí leží jihozápadně od pohoří Sierra Nevada ve Velké pánvi a na severním okraji Mohavské pouště. Tvoří velkou část Národního parku Death Valley. Má rozlohu téměř 8 000 km². Údolí je cca 230 km dlouhé a mezi 8–5 km široké, je domovem kmene Timbisha, který ho obývá minimálně posledních 1 000 let.

V pořadí třetím Národním parkem navštíveným našimi cestovateli byl Antelope Park. Nachází se poblíž menšího města, kterému dominuje vcelku velká elektrárna. Vstup do Antelope však není jen tak. Jste totiž nuceni využít služeb místních indiánů, kteří vás za úplatu dovezou „na start“. Nepoužívají však k tomu divoké oře, jak by se od nich mohlo čekat. Ty vyměnili za velká terénní auta. Hned u vstupu vás tohle místo pohltí. Procházíte několik desítek metrů dlouhou přírodní chodbou, kličkujete mezi úzkými výběžky stěn vysokých až deset metrů. Nevíte, kam se podívat dřív, a nechápete, jak může příroda vytvořit něco tak rozmanitého a krásného. Hra barev je úžasná a návštěva tohoto místa patří k nezapomenutelným zážitkům.

Kromě národních parků navštívila cestovatelská skupina také některá města v této oblasti. Nejdrívě Los Angeles, které je jedním z nejvýznamnějších světových center kultury, vědy a technologií, mezinárodního obchodu a vzdělání. Leží na západě země u jižní hranice s Mexikem ve státě Kalifornie na pobřeží Tichého oceánu. Vlastní město má cca 4 miliony obyvatel a celá metropolitní oblast pak skoro 10 milionů. Los Angeles tvoří celkem 114 městských částí. K nejznámějším patří Downtown, Hollywood, Hollywood Hills, Venice a další. Slavná čtvrť Hollywood leží ve střední části Los Angeles, severozápadně od Downtownu a jako milovníci filmu si naši cestovatelé návštěvu nenechali ujít. K hlavním památkám náleží kino Grauman's Egyptian Theatre postavené v roce 1922, kde se ve stejném roce odehrála první hollywoodská filmová premiéra. V Los Angeles se konaly olympijské hry v letech 1932 a 1984 a další se zde mají konat v roce 2028.

Následovala návštěva hlavního města hazardu Las Vegas, největšího města státu Nevada. Rozkládá se na ploše cca 352 km² a žije zde necelý 1 milion obyvatel. Celá oblast Las Vegas je známá především svým nočním životem. Jejím srdcem, mimo hranice vlastního města, je ulice Las Vegas Boulevard dlouhá skoro 7 km. V této části se nachází většina hotelových komplexů, které jsou zároveň i obřími kasiny. Nachází se tady 18 z 25 největších hotelů světa. Mnohé jsou replikami známých historických staveb světa. Je zde dokonce i celá čtvrť imitující slavné Benátky.

Třetím významným městem oblasti, které cestovatelé navštívili, je San Francisco, ležící na západním pobřeží Spojených států, ze tří stran obklopeno vodou. Součástí města je i několik ostrovů, například Alcatraz nebo Treasure Island. K městu patří i neobydlené Farallonské ostrovy v Tichém oceánu, vzdálené 43 kilometrů od města. Hlavní část města se rozprostírá na ploše zhruba 11x11 kilometrů. Díky své poloze je San Francisco významnou dopravní křižovatkou. Pro San Francisco je typický nerovný terén s velkým množstvím více než padesáti kopců. Podle kopců, na kterých leží, jsou pojmenovány i některé městské čtvrti, jako například Pacific Heights, Russian Hill, Potrero Hill, nebo Telegraph Hill.

Zemětřesení v roce 1906, spolu se souvisejícím požárem, zničilo 80% města, včetně historického jádra. Zemřelo přes 3 000 lidí. Po roce 1906 bylo město rychle obnoveno. Otevření mostů San Francisco – Oakland Bay Bridge a Golden Gate Bridge v roce 1936 a 1937 způsobilo, že město bylo dostupnější a počet obyvatel prudce vzrostl. Během druhé světové války pak bylo hlavním přístavem, kde se naložovala vojska pro válku v Tichomoří. Po válce vedly přílivy vracejících se vojáků, masivní přistěhovalectví a další faktory k tomu, že se San Francisco stalo hlavním centrem liberalizačních snah ve Spojených státech. V druhé polovině 20. století se San Francisco stalo magnetem pro malíře, spisovatele a rockové muzikanty. V roce 1967 zde během „Léta lásky“ došlo k masovému rozvoji hnutí hippies. Město se také stalo centrem osvobození homosexuálů.

Po návštěvě San Franciska se naši cestovatelé letecky přemístili na souostroví Havaj. Sluncem zalité pláže, nejkrásnější pohledy na západ slunce či pozorování velryb! Nejen to je Havaj... Havajské ostrovy jsou posledním státem, který byl oficiálně připojen ke Spojeným státům americkým. Stalo se tak v srpnu roku 1959, a ačkoliv jsou ostrovy po celou dobu historie ovlivňovány Západem, najdeme zde mnoho z původních krás, tradic a kultury místních lidí. Jsou vzdálené necelých 4 000 km od Spojených států amerických a pro turisty jsou vyhledávaným cílem. Díky příjemnému počasí, stále teplotě vody, přírodě, nádherným plážím a skvělým podmínkám pro surfing zavítají na ostrovy davy turistů nejen z USA, ale také z Asie.

Mezi hlavní ostrovy vyhledávané turisty patří ostrov O'ahu (hlavní město Honolulu), Kaua'i, Moloka'i, Lāna'i, Maui a největší ostrov Hawai'i, podle kterého jsou Havajské ostrovy pojmenované.

Dle nejstarší historie připluli k ostrovům jako první Polynésané, pravděpodobně ze souostroví Markézy. Byli to neobyčejně zdatní mořeplavci, kteří se dokázali na otevřeném oceáně pohybovat podle vln, postavení slunce, měsíce a hvězd. A díky tomu vykonali svoji nejdelší objevitelskou pout' a odměnou jim byly nedotknuté ostrovy uprostřed Tichého oceánu.

Polynéští mořeplavci dopravili na dřevěných kánoích na neporušené ostrovy rostliny, zvířata i svoji víru. Okolo roku 1000 připlouvá na ostrovy druhá vlna Polynésanů z Tahiti. Na ostrovy dovezli další plodiny jako brambory či cukrovou třtinu. Dodnes se na ostrovech vyprávějí legendy o pradávce rase lidí, kteří přes noc stavěli své chrámy a velkolepé stavby.

Největší skvrnou novodobé historie je útok Japonců na námořní základnu v Pearl Harboru, která předznamenala vstup Spojených států amerických do 2. světové války.

Havajské ostrovy nabízí pestrou škálu aktivit, které se zde dají provozovat. Korálové útesy plné exotických ryb nabízí ty nejlepší podmínky pro potápění a šnorchlování nejen ve dne, ale také v noci. Kdo by chtěl vyzkoušet surfing, tak určitě na Havaji.

Další oblíbenou činností je kanoistika, která má hluboké kořeny v dobách, kdy ostrovy osídlili Polynésané. Anebo pozorujte velryby, jak se vynořují nad hladinu. Je to nezapomenutelný zážitek. Pokud chcete zůstat nohama na souši, je možné podniknout několik výletů do nádherné přírody, k vodopádům a jezírkům. Pro odvážnější se nabízí i výstup na některou ze sopek. Nejlepším odpočinkem je koupání na některé z písčinych pláží, tou nejznámější je Waikiki. Nebo je libo projížďka na koních? To vše jsou ingredience nezapomenutelné dovolené.

Po návštěvě Havajských ostrovů se cestovatelé vrátili zpět do San Franciska, kde nasedli opět do letadla a vrátili se domů s nezapomenutelnými zážitky.

Přednáška MUDr. Horáka byla velmi poutavá a patří mu za ni srdečné poděkování. Účastníci si domů odnášeli spoustu pěkných zážitků.

JUDr. František Smišťák

Po stopách Santiniho I

Po nucené koronavirové přestávce se konečně dne 18. července 2020 vydali členové muzejního spolku na poznávací exkurzi. Jejím cílem byly památky vytvořené dle návrhů věhlasného architekta Santiniho na Brněnsku, kostel ve Křtinách a kostel a klášter v Rajhradě. Počasí sice nebylo zcela příznivé, bylo chladno a místy slabé přeháňky, ale věřili jsme, že se zlepší. Jako obvykle jsme se „nalodili“ do autobusu ČSAD na stanovišti č. 26 autobusového nádraží v Uherském Hradišti a odjeli přesně v 7:30 směr Staré Město. Zde jsme přibrali zbývající účastníky zájezdu a pokračovali směr Brno, respektive Senetářov. Ten byl cílem naší první zastávky z důvodu zhlédnutí místního kostela sv. Josefa postaveného na počátku normalizace v letech 1969–1971. Na tehdejší dobu ojedinělá církevní stavba, navíc moderního řešení formou betonového monolitu a s netradiční moderní výbavou. S historickými souvislostmi nás seznámil místní průvodce pan Petr Zouhar.

Tyto plány byly v roce 1968 schváleny a v témže roce bylo vydáno povolení novou kapli vystavět, neboť stará kaple mimo jiné překážela v rozšíření silnice Blansko–Vyškov. Ještě než rozmrzla půda, byly na jaře 1969 vyhloubeny základy a v červnu 1969 byl za velké účasti věřících položen základní kámen kaple s nápisem „Ve jménu Páně“. Stavba trvala pouhé dva roky. Účastnila se jí řada senetářovských občanů i mnoho věřících ze širokého okolí, kteří odpracovali množství brigádnických hodin zdarma. Hybnou silou celé stavby byl tehdejší jedovnický farář P. František Vavříček, který má bezesporu největší zásluhu na tom, že kaple byla nakonec postavena. V červnu 1971 byla kaple dokončena. Ve dnech 25. a 26. června 1971 byla budova staré kapličky odstraněna.

Autorem moderně pojaté křížové cesty je známý umělec akad. malíř Mikuláš Medek (1926–1974).

Dne 11. července 1971 byla v nové kapli sloužena první mše svatá. Původně měla být kaple vysvěcena brněnským biskupem, avšak dle citace z obecní kroniky: „... z neznámých důvodů z toho sešlo.“ I přesto se otevření nové kaple uskutečnilo a zúčastnilo se ho cca 15 000 věřících z celé tehdejší ČSSR navzdory tomu, že okolí obce bylo obklíčeno příslušníky StB a přístupové silnice uzavřeny, takže účastníci museli proniknout pěšky lesem. Otevření kaple se tak stalo, k nelibosti vládnoucí garnitury, velkou církevní slavností. Oficiálního posvěcení se kostel dočkal až po dalších 20 letech, kdy při příležitosti svěcení nových varhan byla také konečně 7. července 1991 posvěcena i nová kaple sv. Josefa brněnským biskupem Vojtěchem Cikrlem. Kostel je i po padesáti letech velmi pozoruhodnou moderní stavbou. Po její prohlídce jsme se již vydali za hlavními cíli naší exkurze.

V průběhu cesty jsme byli seznámeni s životopisem architekta Santiniho, jehož stavby budeme obdivovat. Jan Blažej Santini Aichl byl český barokní architekt italského původu, který se proslavil svým jedinečným stylem nazývaným barokní gotika. Narodil se 3. února 1677, na den sv. Blažeje, jako nejstarší syn do vážené rodiny pražského kameníka italského původu, Santina Aichela a druhého dne byl pokřtěn v chrámu sv. Víta jako Jan Blažej Aichl. Narodil se s tělesnou vadou – byl na část těla ochrnutý a chromý, což mu bránilo úspěšně pokračovat v otcově kariéře a převzít po něm kamenickou dílnu. Kamenictví se přesto vyučil (stejně jako bratr František), ale studoval také malířství. Po vyučení se okolo roku 1696 vydal sbírat zkušenosti obvyklou vandrovní cestou. Do roku 1699 prošel Rakousko a v Itálii dorazil až do Říma, kde měl možnost se seznámit s díly v Římě působícího Francesca Borrominiho, radikálního architekta považovaného římskými konzervativními současníky za „blázna“. V Itálii pravděpodobně získal kvalifikaci architekta a také přebíral do svého jména otcovo jméno Santini, stejně tak učinil i bratr František. V roce 1700 už Santini

samostatně realizoval stavby, projektoval a měl z těchto činností příjmy. Za 23 let plodného projektantského působení navrhl téměř stovku sakrálních, palácových i hospodářských staveb. Pracoval pro četné významné i feudální hodnostáře. Prokázal vytříbený cit pro začlenění staveb do krajiny. Vytvářel a dotvářel prostory s vynikající akustikou a mimořádnou světelnou charakteristikou. Monografie o J. B. Santinim uvádí celkem 80 architektonických děl, u nichž se jeho autorství považuje za nesporné, tj. díla archivně doložená, případně díla, jejichž připsání je obecně přijímáno. Podle stejného pramene je u dalších 116 děl autorství sporné nebo vyloučené.

Jan Blažej Santini zemřel po delší nemoci 7. prosince 1723 v Praze ve věku 46 let a je pochován dle posledního přání na dnes již zrušeném hřbitově u bývalého kostela svatého Jana Křtitele v Oboře, v dnešní Šporkově ulici (Malá Strana, Praha 1).

foto Zdeněk Fiedler

První zastávkou byla obec Křtiny a zejména její kostel s přilehlým zámek. Průvodcem nám byl místní kronikář RNDr. Petr Švenda, který nás podrobně seznámil s historií obce i kostela se zámek.

Obec je ukrytá na horním okraji krasového Josefovského údolí, asi 15 km severovýchodně od Brna, má 781 obyvatel a nadmořskou výšku od 400 do 500 metrů. Křtiny patřily odedávna k významným evropským mariánským poutním místům. Již od středověku zde stály dva kostely, zvané „český a německý“. Menší z nich ukrýval ve svých útrokách tak zvaný „zázračný obraz“, gotickou sochu Panny Marie Křtinské,

kteřá prý již od roku 1210 láká do Křtin zástupy věřících. Stoupající zájem poutníků přiměl zábrdovické premonstráty v roce 1718 k úplné přestavbě areálu podle návrhu nejvýznamnějšího českého barokního architekta Jana Blažeje Santiniho Aichla. Jeho ambicí bylo vytvořit monumentální chrám a citlivě jej včlenit do Křtinského údolí. Navrhl důmyslnou symetrickou kompozici, vystavěnou na půdorysu řeckého kříže. Kostel s dominantní centrální kupolí vysokou 30 m byl postaven v letech 1718–1744.

I když stavba nebyla z finančních důvodů nikdy v plném rozsahu dokončena a projekt byl po Santiniho smrti částečně upraven, patří i v nynější podobě tento barokní skvost, označovaný jako „Perla Moravy“, k Santiniho vrcholným dílům.

Ambity chrámu v sobě ukrývají i jednu z největších funkčních zvonohar ve střední Evropě o 33 zvonech. V podzemí kostela byla na počátku devadesátých let minulého století objevena a zpřístupněna rozsáhlá kostnice, obsahující kromě pozůstatků stovek středověkých křtinských obyvatel i několik lebek vyzdobených záhadnými ornamenty, jejichž význam se dodnes nepodařilo objasnit.

Původní barokní rezidence premonstrátů, vybudovaná v bezprostředním sousedství kostela, byla v devatenáctém století přebudována v honosný klasicistní zámek, který ještě více podtrhuje monumentalitu Santiniho architektonického díla. Ostatky někdejších majitelů zámku, pánů z Bubna a Litic, odpočívají dnes v nepřístupné kryptě pod kaplí svaté Anny. Jejich původní hrobka v kostelních ambitech byla zničena za druhé světové války leteckou pumou. Zámek byl svým současným vlastníkem, Lesním školním statkem Mendelovy univerzity, v uplynulých letech nákladně rekonstruován.

Dnes nabízí stravovací, ubytovací i prostorové kapacity jednotlivým návštěvníkům i větším společenským akcím.

Obec se může pochlubit také zajímavostí moderní architektury. Tou je oválná budova základní školy s devíti ročníky, mateřskou školkou a moderně vybavenou tělocvičnou. Stavba je pro svou architektonickou nápaditost považována za novodobou dominantu Křtin.

Po prohlídce kostela jsme k obědu využili stravovacích služeb zámku. Nutno dodat, že s největší spokojeností, jak s kvalitou stravy, tak zejména s perfektně organizovanou, rychlou obsluhou. O to víc si personál zaslouží uznání, když jsme se následně z televize dozvěděli, že ani v době koronavirové uzavírky nezaháleli a šli raději do lesa sázet a uklízet porosty po těžbě.

Poslední zastávkou našeho výjezdu byl klášterní komplex v Rajhradu. Zde nám průvodce dělal pan Ivan Zálešák z Památníku písemnictví na Moravě Muzea Brněnska. Benediktinský klášter v Rajhradě je nejstarším klášteřem na Moravě a náleží k nejstarším moravským církevním institucím. Podle legendy zde měl již v 10. století existovat klášter basiliánů, založený sv. Cyrilem. V roce 1045 daroval český kníže Břetislav I. břeňnovskému klášteru opuštěný hrad s názvem Rajhrad a v něm založil klášteřík (cellu) sv. Petra a Pavla. O tři léta později, 26. listopadu 1048, byla cella proměněna ve skutečný klášter, který byl podřízen břeňnovskému opatství. Klášter založený na místě velkomoravského hradiště, původem snad již z 8. století, byl v následujících staletích mnohokrát vydrancován. V roce 1311 navštívili klášter král Jan Lucemburský a rakouský vévoda Friedrich. Za husitských bouří se do Rajhradu uchýlili řeholníci z mnoha zničených klášterů

Románskou podobu si klášter udržel až do počátku 18. století, avšak stav budov byl nevyhovující. Proto se tehdejší probošt Antonín Pirmus rozhodl ke kompletní velkorysé přestavbě. Pirmus, nazývaný druhým zakladatelem kláštera, svěřil v roce 1718 projekční práce Janu Blažejí Santinimu Aichlovi, který navrhl čtyři kvadratury obklopující chrám sv. Petra a Pavla: prelaturu, konvent a dva hospodářské dvory. V roce 1722 se začal stavět chrám, konventní budovy sloužily od roku 1755 a celý komplex byl dokončen v roce 1840.

Současná podoba kláštera pochází z let 1722–39.

V čase napoleonských válek po bitvě u Slavkova zde byl vojenský lazaret. V období 1953–1989 sloužil areál jako armádní sklad, po roce 1990 byl navrácen benediktinům a započala postupná rekonstrukce zdevastovaného areálu, která trvá dodnes.

Po prohlídce historické části expozic jsme ještě navštívili expozice Památníku písemnictví na Moravě. Jednak stálou expozici historie písemnictví na Moravě, jednak krátkodobou výstavu, která byla tentokrát věnována Františku Kožíkovi, který, jak je známo, se narodil v Uh. Brodě a bydlel a studoval gymnázium v Uh. Hradišti v letech 1921–1925.

Památník písemnictví na Moravě jako pobočka Muzea Brněnska sídlí v klášteře od roku 2005. Pečuje o zdejší benediktinské knižní sbírky (65 000 svazků), které se vrátily do knihovního sálu po jeho renovaci v letech 1999–2004, pořádá výstavy a poskytuje badatelský i návštěvnický servis.

Po nezbytném občerstvení a nákupu místních produktů jsme se vydali spokojeni zpět k domovu. I přes ne zrovna nejlepší počasí se náš poznávací zájezd opět vydařil.

Ing. Jaroslav Hrabec

Perly Slezska

Kovidové nebezpečí, které ani v létě tak zcela nepominulo, nás však neodradilo. Naše muzejnická parta je zapálená pro historická dobrodružství za každé situace, a tak vybaveni rouškami jsme se vydali v jednom z posledních prázdninových dnů (29. srpna) na severní Moravu, přesněji do Slezska, na dvě skutečně mimořádné památky, a to zámky v Hradci nad Moravicí a posléze Raduň.

Z Uherského Hradiště jsme odjížděli o půl osmé za poněkud podmračeného rána, které nás v Hradci překvapilo dokonce pořádným lijákem. Ovšem ani nepřízeň počasí nic neubírala na starobylém půvabu města Hradce nad Moravicí, kam mnozí z nás zavítali poprvé, o zámku nemluvě, jehož areál tvoří starší tzv. Bílý zámek a mladší novogotický tzv. Červený zámek s hlavní vstupní branou. Skutečně velkolepá dominanta města s nesmírně bohatou historií.

Zámek Hradec nad Moravicí se nachází v jižní části města na dlouhém, jazykovitém ostrohu se strmými, místy skalnatými srázy. Toto místo bylo pravděpodobně osídleno již od první poloviny 8. století a od 10. století se zde nacházelo hradiště. V polovině 13. století za vlády Přemysla Otakara II. zde vznikl rozsáhlý gotický hrad. Správu celého Opavska však v roce 1269 převzal kníže Mikuláš Opavský, nemanželský syn Přemysla Otakara II. a rovněž zakladatel opavské linie Přemyslovců, která vlastnila Hradec do 15. století. Po bitvě na Moravském poli se tu usadila i vdova po českém králi Přemyslu Otakarovi II. královna Kunhuta se Závišem z Falkenštejna. Dokonce zde tajně uzavřeli sňatek a narodil se jim syn Jan. Dočasně pak získali Hradec a opavskou zemi do zástavy

polští Piastovci. V roce 1318 zástavu vyplatil Jan Lucemburský a současně došlo k ustanovení samostatného Opavského knížectví. Od 14.století se stal Hradec sídlem opavských Přemyslovců a správním centrem Opavského knížectví. V roce 1481 byl Hradci přidělen statut města, znak a právo trhu.

Jak už bylo výše řečeno, Hradec prošel rukama několika zástavních pánů, posledním z nich byl Kašpar Pruskovský z Pruskova, který však roku 1585 získal zdejší zboží do dědického majetku a současně zahájil přestavbu hradního areálu na renesanční sídlo s okrasnou zahradou a lesoparkem. Tím se zkvalitnila i úroveň rodinného a společenského života v Hradci. Působila tu řada domácích hudebníků, od třetiny 18. století zámecká kapela a v divadelním sále se dávaly dokonce opery.

V roce 1778 přešlo hradecké panství na pruskou knížecí rodinu Lichnovských z Voštic, kteří po požáru (1796) zámek celkově adaptovali, a to dle empírového vzoru. Rozsáhlou proměnu obytné budovy provázelo v 2. polovině 19. století rozšíření areálu o novogotický tzv. Červený zámek s konírnami, kočárovou a hradební zdí. Rovněž přírodní prostředí zámku doznalo změny; byl upraven zahradní terén a založen přírodně-krajinářský park. Poslední stavbou areálu v blízkosti parku byla pak pseudogotická Bílá věž. Lichnovští vlastnili hradecké panství po šest generací a po druhé světové válce na základě Benešových dekretů jim byl majetek konfiskován, protože si ponechali německé občanství.

Rod knížat a hrabat Lichnovských vedl bohatý společenský život a na svém hradeckém panství kromě panovníků a hodnostářů evropských dvorů hostili také mnohé veličiny tehdejšího kulturního světa. Hradec navštívil m. j. Beethoven, Liszt, jeho dcera Cosima Wagnerová, J. Mánes aj. Udržovali také přátelské vztahy s Mozartem, Paganinim, V. Hugem, M. Twainem, P. Picassem či O. Kokoschkou.

Zámek Hradec nás doslova uchvátil svou impozantností, bohatým interiérem a krom toho také velice fundovaným výkladem zámecké průvodkyně.

Poté jsme se společně odebrali do nedalekého hotelu Sonáta na oběd a nezbytné kafičko, abychom osvěženi mohli pokračovat na Raduň.

Po obědě se počasí umoudřilo a Raduň nás už přivítala slunečným počasím. Raduňský zámek, původně gotická zemanská tvrz přestavěná v 16. století za Tvorkovských z Kravař na renesanční zámek, doprovázený hospodářským dvorem, pivovarem a rozlehlým smíšeným lesoparkem se čtyřmi rybníky, se nachází mezi městy Hradcem a Opavou. V jeho držení se vystřídala řada majitelů, kteří se podíleli na architektonických a interiérových úpravách. Posledními majiteli se stali koncem 18. století svobodní pánové z rodu Mönnichů. Vzápětí sňatkem přešel zámek na Larische ze Lhoty. Během první třetiny 19. století byl zchátralý renesanční zámek adaptován na klasicistní rezidenci, obklopenou přírodně krajinářským parkem s klasicistní oranžérií se soustavou květných zahrad, fíkovnou a ananasovou.

Když se v první polovině 19. století přičlenil na zámek pozdější dědičný kníže Gebhard Leberecht Blücher z Wahlstattu (vnuk Napoleonova pokořitele), nabyt raduňský zámek na společenské prestiži. Ponejvíce sloužil jako letní sídlo domácím i hostům. Nabízel nejen přepych, ale také pohodlí. Počátkem 20. století zde vrcholila proměna interiérů i exteriérů v duchu dobového historismu. Po emigraci posledního majitele z rodu Blücherů bylo panství zestátněno (zámek a velkostatek Raduň-Bravantice).

Zámek i jeho zahrady skutečně stály za zhlédnutí. Navíc nám nabídly i příjemné občerstvení a na závěr jsme zde mohli obdivovat i průvod k empírové slavnosti. I tento výlet se nám velice vydařil a spokojeni bez nehody a úrazu jsme se vrátili domů.

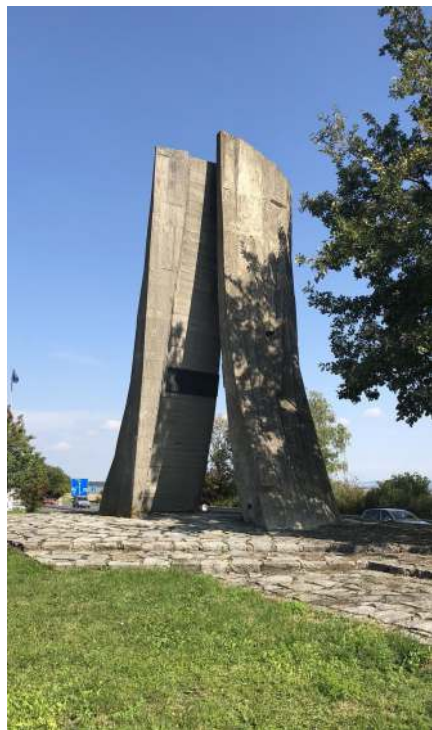
PhDr. Eva Domincová

Co bych vám řekl, kdyby po cestě do Hradce nad Moravicí fungoval mikrofon

Před každou cestou s muzejním spolkem přemýšlím o tom, co bude zajímavé vpravo a vlevo od silnice a mám potřebu to sdělit účastníkům zájezdu. Stejně potřeby měli také Ing. Šupka a jeho sestra Aranka, avšak mikrofon cestou na dva zámky na Opavsku stávkoval a ke slovu pustil pouze řidiče autobusu.

Když jsme se vraceli domů z Opavska, přišel za mnou předseda spolku a řekl: „To cos neřekl, napiš do Zpravodaje muzejního spolku“.

Z Lipníku nad Bečvou jsme pokračovali po dálnici severně od města Hranice. Hygienickou zastávku jsme udělali na odpočívadle u Bělotína. O Bělotínu jsem měl připravenou první řeč. Při staré cestě na Ostravu na vrcholu Jeleního kopce na silnici I/47 mezi městem Hranice a Bělotínem se tyčí památník, který označuje významný bod, a to Evropské rozvodí. V době ledové zde skončil svou pout' Skandinávský ledovec. Na jih od tohoto místa tečou vody do řeky Bečvy, Moravy, Dunaje a do Černého moře. Na sever od Bělotína se potůčky vlévají do Odry, ta se stéká s Nisou a ústí do Baltského moře. Plastiku na rozvodí vytvořil Miloš Slezák. Verše na památníku složil Jan Skácel: „Podivuhodné místo, kde se scházejí vody a kde se rozděluje déšť, potoky odsud spěchají na sever a jih. Tato voda se již nikdy nepotká a nenávratně bývá loučení lidí a vod. Stojíte na předělu moří.“

Po hygienické přestávce u Bělotína jsme pokračovali po dálnici a po krátkém času jsme sjeli na silnici 47 směrem na město Odry. Vpravo od tohoto sjezdu leží další významná obec Hynčice, tam se 20. července 1822 narodil Johann Gregor Mendel v rodině drobných zemědělců. Dnes jsou Hynčice částí obce Vražné v okrese Nový Jičín. Rodný dům Mendela byl rozsáhlý rolnický statek zapsaný v roce 1966 jako kulturní památka s funkcí muzea.

J. G. Mendel absolvoval základní školu v Hynčicích, potom piaristickou školu v Lipníku nad Bečvou. Maturitní zkoušku ukončil v Opavě na gymnáziu. V letech 1840–1843 studoval Filozofickou fakultu Univerzity v Olomouci. V letech 1851–1853 studoval matematiku, fyziku, chemii, botaniku, zoologii a paleontologii ve Vídni. Zde poznal kombinatoriku a teorii pravděpodobnosti. Během studií se zajímal o meteorologii. To vše využil během svých pokusů s hrachem.

Po návratu z Vídně do Brna v letech 1856–1863 se věnoval křížení hrachu a sledování potomstva. Na základě svých pokusů formuloval 3 pravidla, která později vešla ve známost jako Mendelovy zákony dědičnosti. Své pokusy na rostlinách přednesl v roce 1865 na setkání Brněnského přírodovědeckého spolku a následně publikoval v práci „Pokusy s rostlinnými hybridy, německy Versuche über Pflanzen-Hybriden“ (1866). Mendelův přínos pro biologii byl oceněn až po jeho smrti začátkem dvacátého století. Položil základy oboru genetiky, definoval principy zákonů dědičnosti a jako jeden z prvních použil ve své práci biostatistické metody. Od roku 1862 až do své nemoci prováděl každoroční meteorologická pozorování pro Meteorologický ústav ve Vídni. Z jeho třinácti publikací se devět týká meteorologie. První česká meteorologická stanice v Antarktidě nese jeho jméno. Moravské zemské muzeum v Brně se věnuje od roku 1965 propagaci jeho vědeckého a kulturního odkazu ve svém centru Mendelianum. Dílo a život Gregora Mendela od roku 2002 prezentuje Mendelovo muzeum Masarykovy univerzity umístěné v autentických prostorách Starobrněnského opatství.

Po smrti opata Cyrila Nappa byl zvolen opatem augustiniánského kláštera v Brně a v této funkci představoval významnou osobnost Brna a Moravy v tehdejším císařství Rakouskouherském. V roce 1883 vážně onemocněl a 6. ledna 1884 v klášteře zemřel. Byl pochován na Ústředním hřbitově v Brně do hrobky augustiniánů. Requiem v kostele dirigoval Leoš Janáček.

Mendelova univerzita nese jméno podle zakladatele genetiky. Rodný dům v Hynčicích je kulturní památkou a muzeem. Část expozice je věnována jeho životu a dílu a část zachycuje život na Kravařsku. Doporučuji navštívit rodný dům tohoto velika z Hynčic.

Po panu Křivánkovi jsem zdědil obraz Johanna Gregora Mendela, který mi visí v kanceláři.

Po silnici 47 jsme potom ujížděli na sever. Po levé straně od silnice se táhne přírodní park Oderské vrchy. Oderské vrchy jsou jihovýchodní částí Nízkého Jeseníku, pro své půvaby byly vyhlášeny v roce 1994 přírodním parkem. Rozkládají se mezi Nízkým Jeseníkem a Moravskou bránou. Průměrná nadmořská výška je 650 metrů nad mořem. Hlavní hřeben Oderských vrchů je ve vojenském prostoru Libavá. Svahy Oderských vrchů pokrývají rozsáhlé smíšené lesy, při řece Odře se rozprostírají lužní lesy s nivami. Na území parku se nachází několik zvláště chráněných území: PR Suchá Dora, PR Královec, PP Na Čermence, PP Vrásový soubor u Klokočůvku.

Vlevo na obzoru se objevuje město Fulnek spojené s Janem Amosem Komenským. J. A. Komenský zde prožil tři nejkrásnější roky svého života (1618–1621). Vzniklo zde dílo „Listové do Nebe“ a začal pracovat nad „Mapou markrabství moravského“.

Od Fulneku jsme už jeli mírně klikatou silnicí do městečka Hradec nad Moravicí a po prohlídce parku a zámku jsme pokračovali do Raduně na zámek, který patří mezi deset nejkrásnějších zámků v republice.

RNDr. Zdeněk Habrovanský

Zpráva o hospodaření spolku za rok 2020

Doba kovidová dosud neskončila a není zřejmé, kdy se sejdem na valné hromadě. Uvádíme tedy pro informaci předběžné výsledky, tj. neověřené revizní komisí, tak, jak je zpracovala hospodářka spolku Jitka Zpěvákova.

Příjmy Muzejního spolku v roce 2020 tvořily:

• nevyčerpané zůstatky na účtu a v hotovosti z roku 2019	146 542,86 Kč
• členské příspěvky z roku 2020	26 200,00 Kč
• příspěvky za zájezdy	33 907,00 Kč
• prodej publikace	2 905,00 Kč
• úroky z účtu	22,22 Kč

PŘÍJMY 2019 CELKEM

209 577,08 Kč

Výdaje byly čerpány k zabezpečení plánovaných akcí muzejního spolku pro rok 2020 v následující výši:

• vyplacené dohody o provedení práce včetně odvodu daně z příjmu	6 176 Kč
• grafické zpracování Zpravodaje	4 100 Kč
• dopravné za zájezdy a náklady	30 134 Kč
• občerstvení, poštovné, kancelářský materiál	2 977 Kč

VÝDAJE 2019 CELKEM

43 387 Kč

Hospodaření muzejního spolku za rok 2020 skončilo s kladným zůstatkem ve výši

166 190,08 Kč

Tento zůstatek bude převeden pro použití činnosti spolku do roku 2021.

**Slovácké
muzeum
v Uherském
Hradišti**

Vydal Muzejní spolek v Uherském Hradišti

Texty: Eva Domineová, Zdeněk Habrovanský, Jaroslav Hrabec,
František Smiščík, Ladislav Šupka
Fotografie: Tomáš Heřmánek, Jaroslav Hrabec, Antonín Hubený,
Ladislav Šupka, Wikipedia
Grafická úprava: Michal Malina